

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Daň z příjmů – porovnání daňového zatížení
fyzických osob**

**Income tax – comparison of tax burden on natural
persons**

Kateřina Černáková

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Daň z příjmů – porovnání daňového zatížení fyzických osob“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 24.4.2023

v. r. Kateřina Černáková

Zásady pro vypracování práce

1. Proved'te literární rešerši v oblasti daňového systému ČR, zejména v oblasti daně z příjmů.
2. Analyzujte problematiku daňového zatížení fyzických osob daní z příjmů – závislá činnost.
3. Analyzujte problematiku daňového zatížení fyzických osob daní z příjmů – samostatná činnost.
4. Na základě sestavených modelových příkladů porovnejte daňové zatížení fyzických osob v oblasti příjmů u fyzických osob vykonávajících závislou činnost a fyzických osob vykonávajících samostatnou činnost.
5. Shrňte řešenou problematiku.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí kvalifikační práce Ing. Marii Černé, Ph.D. za trpělivost, ochotu a poskytnuté rady při zpracování této práce.

Obsah

Úvod	6
1 Cíl a metodika	7
2 Daň z příjmů fyzických osob.....	8
2.1 Daň.....	8
2.2 Poplatníci a plátcí daně z příjmů fyzických osob	9
2.3 Předmět daně	9
2.3.1 Předmětem daně nejsou	10
2.3.2 Osvobození od daně.....	10
2.4 Základ daně.....	11
2.5 Nezdaniitelná část základu daně.....	12
2.6 Příjmy ze závislé činnosti	13
2.7 Příjmy ze samostatné činnosti	16
2.8 Příjmy z kapitálového majetku	18
2.9 Příjmy z nájmu.....	19
2.10 Ostatní příjmy	20
2.11 Slevy na dani	20
2.12 Zdravotní pojištění.....	21
2.13 Sociální pojištění	22
3 Daňové zatížení fyzických osob daní z příjmů – závislá činnost	24
3.1 Příklad 1.....	24
3.2 Příklad 2.....	26
3.3 Příklad 3.....	30
4 Daňové zatížení fyzických osob daní z příjmů – samostatná činnost.....	34
4.1 Příklad 1.....	34

4.2	Příklad 2.....	37
4.3	Příklad 3.....	41
5	Komparace	45
	Závěr	49
	Seznam použitých zdrojů	50
	Seznam tabulek	51
	Seznam obrázků.....	52
	Seznam zkratk.....	53
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Bakalářská práce je zpracována na téma daň z příjmů – porovnání daňového zatížení fyzických osob a je zpracována podle legislativy platné k 1. 1. 2023. Problematika daní je, a vždy bude, tématem, které je velmi důležité a ve společnosti se s problematikou daní potká většina lidí. Existuje ale stále mnoho poplatníků, kteří mají problémy se stanovením správné výše u daní, k nimž jsou povinni. Samotný proces stanovení daní však není složitý. Problémy nastávají spíše v nepochopení legislativy. Poplatníci, na které se vztahuje daňové zatížení daní z příjmů ze závislé činnosti, mají v této oblasti jistou úlevu, protože za ně daň vypočítá a odvede zaměstnavatel. Ale pro poplatníky, na které se vztahuje daň z příjmu ze samostatné činnosti, je nezbytné se v této problematice orientovat, pokud nechtějí platit různé postihy. Daň z příjmů ze závislé činnosti a daň z příjmů ze samostatné činnosti však nejsou jediné druhy daní z příjmů, které se týkají fyzických osob. Dalšími příjmy, ze kterých se daně odvádí, jsou příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy (např. výhra v loterii). Pokud je poplatník zaměstnancem, neznamená to, že se o daně nemusí starat vůbec, protože mu může plynout ještě jiný druh příjmu, než je příjem ze závislé činnosti, z kterého musí také odvádět daně. Proto je dobré se vyznat ve všech aspektech daní z příjmů, bez ohledu na to, jestli jste zaměstnanec nebo osoba samostatně výdělečně činná.

Teoretická část této bakalářské práce definuje termíny, které jsou důležité pro pochopení legislativního znění jednotlivých paragrafů, dále popisuje jednotlivé druhy příjmů a různé výjimky nebo osvobození z daně z příjmů fyzických osob. Tato část také obsahuje základní definici a specifikace daně samotné.

Praktická část bakalářské práce obsahuje modelové příklady, které vysvětlují stanovení daně z příjmů ze závislé činnosti a stanovení daně z příjmů ze samostatné činnosti. Následuje porovnání modelových příkladů a vyhodnocení zjištěných výsledků.

1 Cíl a metodika

Cílem kvalifikační práce je porovnat na základě provedených rešerší z odborných zdrojů a sestavených modelových příkladů relevantních pro hodnocení daňového zatížení fyzických osob, daňové zatížení fyzických osob v oblasti příjmů (závislá a samostatná činnost).

Obsah kvalifikační práce lze rozčlenit do několika hlavních bodů. První bod má za úkol na základě rešerší vymezit všechny pojmy z oblasti daní, které jsou relevantní pro vypracování této práce. Dané pojmy se zaměřují na oblast daní z příjmů, konkrétně na daňové zatížení fyzických osob.

Po provedení literárních rešerší je zpracován druhý bod této práce. Druhým bodem je sestavení modelových příkladů. První druh příkladů analyzuje problematiku daňového zatížení fyzických osob daní z příjmů ze závislé činnosti. Druhý typ příkladů analyzuje problematiku daňového zatížení fyzických osob daní z příjmů ze samostatné činnosti. Důležitou částí tohoto bodu je popis specifik týkajících se výpočtu daní z příjmů.

Po sestavení modelových příkladů se autorka práce věnuje dalšímu důležitému bodu, a tím je komparace daňového zatížení příjmů ze závislé činnosti a příjmů ze samostatné činnosti. Tato komparace se zakládá na vytvořených modelových příkladech a odkazuje na ně.

Následuje shrnutí řešené problematiky a vyvození závěrů.

2 Daň z příjmů fyzických osob

S termíny jako je daňové zatížení, plátce daně, základ daně nebo úlevy na daních se v dnešní době lze setkat každý den. Je důležité tyto pojmy rozlišovat a znát, protože případná chyba v jejich interpretaci by mohla vést k problémům, kterým je lepší se vyhnout. Proto v následujících podkapitolách budou všechny základní a důležité pojmy vymezeny.

Pojmů, které se týkají daňové problematiky, existuje velké množství. Proto budou představeny, pouze pojmy, které jsou podstatné pro účely této práce.

2.1 Daň

Na daně lze dle Vančurové (2020) pohlížet ze dvou hledisek. Prvním je hledisko právní, které říká, že daní je každá povinná platba do veřejného rozpočtu, která je jako daň pojmenována. Druhé hledisko je ekonomické, zde není důležité, zda je platba pojmenována jako daň, ale musí splňovat následující charakteristiky, díky nimž se stává daní:

- povinná,
- nenávratná,
- neekvivalentní,
- převážně neúčelová,
- zákonem uložená,
- plyne do veřejného rozpočtu.

Daně jsou platby státu, za které není „nic na oplátku“. Jsou ze zákona povinné, ale daňoví poplatníci za ně nemohou očekávat konkrétní výhody, jako část veřejného majetku nebo konkrétní zdravotní péči v nemocnici. Jsou to platby za státem poskytované veřejné statky, užitek poplatníků s výší nebo pravidelností platby nijak nesouvisí (Genschel & Seelkopf, 2022).

Každá daň se stanovuje na základě několika prvků, jež určují výši daně pro jednotlivé poplatníky. Těmito prvky jsou dle Vančurové (2020):

- subjekt daně – subjektem daně je buď osoba, jejíž předmět je dani podroben nebo osoba, která je pověřena daň odvést;

- předmět daně – obecně je předmětem daně veličina, ze které je daň vybírána (např. majetek, důchod nebo spotřeba);
- osvobození od daně – příjmy, z nichž se nemusí odvádět daň;
- základ daně – je předmět daně, který je vyjádřen v měrných jednotkách (např. koruny, výměra nebo kusy);
- zdaňovací období – období, za které se daň stanovuje;
- odpočty od základu daně – plní stimulační funkci daně;
- sazba daně – je algoritmus, prostřednictvím kterého se dá určit ze základu daně, jak velká bude samotná částka daně;
- slevy na dani.

Zdaňovacím obdobím pro daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok (Marková, 2023).

2.2 Poplatníci a plátcí daně z příjmů fyzických osob

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou všechny fyzické osoby. Poplatníci jsou rozděleni do dvou skupin na daňové rezidenty a daňové nerezidenty. Daňovými rezidenty České republiky jsou poplatníci, kteří mají na území České republiky trvalé bydliště nebo se zde obvykle zdržují. Poplatníci, kteří jsou daňovými rezidenty, ale nemají trvalé bydliště na území České republiky se zde musí zdržovat alespoň 183 dní za daný kalendářní rok. Daňoví rezidenti jsou povinni odvádět daně z příjmů z tuzemska, ale musí odvádět i daně za příjmy, které jim plynou ze zahraničí. Daňoví nerezidenti odvádějí daň z příjmů jen za zdroje, které jsou na území České republiky. Jsou to fyzické osoby, které se zde léčí nebo studují, nemají povinnost odvádět daň z příjmů ze zahraničí ani v případě, že se obvykle zdržují na území České republiky (Marková, 2023).

Plátcí daně odvádějí daň nebo zálohy na ni samostatně příslušným státním orgánům. Poplatníci nejsou automaticky i plátcí daně, protože ne vždy poplatník odvádí daň sám (Dvořáková a kol., 2018).

2.3 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou peněžní, ale i nepeněžní příjmy. Ne vždy je lehké příjmy vymezit, ale obecně je možné příjem chápat jako vše, díky čemu dochází ke zvýšení majetku poplatníka (Vančurová a kol., 2020).

Existuje pět kategorií, do kterých se předměty daně z příjmů fyzických osob zařídují, Marková (2023, s. 7) uvádí:

- „příjmy ze závislé činnosti § 6,
- příjmy ze samostatné činnosti § 7,
- příjmy z kapitálového majetku § 8,
- příjmy z nájmu § 9,
- ostatní příjmy § 10.“

Každý z výše uvedených příjmů může být vyjádřen peněžní formou, nepeněžní formou nebo směnkou. Nepeněžní příjmy se v souvislosti s daní z příjmu fyzických osob oceňují buď podle právního předpisu, který upravuje oceňování majetku nebo je nepeněžní příjem majetkovým prospěchem. Plnění majetkového prospěchu musí být opakující se nebo trvat po dobu delší než pět let, nebo po dobu života daného jedince, nebo na dobu neurčitou. Toto plnění je oceněno jako pětinasobek hodnoty ročního plnění (Marková, 2023).

2.3.1 Předmětem daně nejsou

Ne všechny příjmy jsou předmětem daně z příjmů. Jedná se o příjmy, které jsou vyňaty ze základu daně, a proto nemohou být předmětem. Mezi tyto příjmy patří úvěry nebo zápůjčky s výjimkou příjmu věřitele, který nabyl z vrácení daného úvěru nebo zápůjčky, a to ve výši rovnající se rozdílu mezi příjmem vráceného úvěru nebo zápůjčky a původní výši poskytnutého úvěru nebo zápůjčky. Příjmy z rozšíření nebo vypořádání společného jmění manželů. Dále předmětem daně není příjem z vypořádání spoluvlastnictví, když je věc rozdělena podle velikostí spoluvlastnických podílů. Dalším příkladem je příjem za vypomáhání s domácími pracemi, a to za stravu a ubytování (au-pair). Také do této kategorie patří částka od zdravotní pojišťovny, o kterou byl překročen limit regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny (Marková, 2023).

2.3.2 Osvobození od daně

Značné množství příjmů, které jsou předmětem daně, spadá do příjmů osvobozených, což znamená, že se z nich daně nemusí odvádět. Osvobozené příjmy mohou být úplatné nebo bezúplatné. Osvobození se vztahuje na více než šedesát druhů příjmů (Vančurová a kol., 2020).

Nejčastěji se vyskytující druhy osvobozených příjmů:

- Od daně je osvobozen příjem z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku, nebo jednotky, pokud se zde nenachází jiný nebytový prostor než garáž, sklep nebo komora. Podmínkou je, aby zde měl prodávající trvalé bydliště nejméně dva roky bezprostředně před prodejem. Pokud zde má prodávající trvalé bydliště kratší dobu, tak je příjem osvobozen od daně v případě, že jsou nabyté prostředky použity na získání vlastní bytové potřeby. Nemovitost také nesmí být vedena v evidenci jako obchodní majetek, případně z ní vyřazena dva roky před prodejem. Osvobození se týká nejen nemovitých věcí, ale i věcí movitých.
- Dále jsou osvobozeny náhrady majetkové i nemajetkové újmy, plnění z pojistného, a to z pojištění majetku, pojištění odpovědnosti a cestovního pojištění.
- Do osvobozených příjmů také patří různé dávky sociální podpory (příjem ve formě dávky či služby z nemocenského pojištění nebo důchodového pojištění). Dále se neplatí daň z dávek pro osoby se zdravotním postižením, dávek pomoci v hmotné nouzi a dávek péstounské péče.
- Dalšími osvobozenými příjmy jsou stipendia ze státního rozpočtu, z krajského rozpočtu či rozpočtu obce nebo prostředků vysoké školy. Také se sem zařazují příjmy ve formě daňového bonusu, příjmy z nabytí dědictví nebo odkazu nebo výhry v loterii a tombole, pokud výhra nepřekračuje limit 1 000 000 Kč (Finanční správa, 2022a).

2.4 Základ daně

Základ daně je složen z jednotlivých dílčích základů daně. Přesná definice základu daně zní: „Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až 10 není stanoveno jinak.“ (Marková, 2023, s. 11).

Jelikož existuje pět dílčích základů daně a jednotlivým poplatníkům může plynout ve zdaňovacím období naráz více druhů příjmů, musí se v takovém případě vypočítat celkový základ daně. Celkový základ daně se vypočítá jako součet dílčích základů daně určených u jednotlivých druhů příjmů. Mohou nastat dvě situace, první případ je, že po sečtení dílčích základů daně vyjde součet kladný, v této situaci lze přejít na další kroky

pro vyměření základu daně. V druhém případě vyjde součet dílčích základů záporný, v této situaci vykazuje poplatník daňovou ztrátu, kterou lze uplatnit v následujících pěti letech. Daňová ztráta může vzniknout u dílčích základů daně z § 7 a 9, pro tyto dílčí základy se uplatňují výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů, které mohou být vyšší než příjmy samotné (Marková, 2023). Od dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti nelze odečíst žádné náklady, naopak se dílčí základ zvyšuje o sociální pojistné, které je za zaměstnance povinen platit zaměstnavatel. Tento dílčí základ se neřídí pravidlem, že zdaňován by měl být jen disponibilní příjem (Vančurová a kol., 2020). Příjmy, které jsou od daně osvobozeny a ty, které mají zvláštní sazbu daně, se do základu daně nezahrnují (Marková, 2023).

2.5 Nezdánitelná část základu daně

Podle ustanovení v § 15 zákona o daních z příjmů, lze odečíst od základu daně bezúplatná plnění, jejichž hodnota přesáhne ve zdaňovacím období 2 % ze základu daně nebo je jejich minimální výše 1 000 Kč. Nejvýše lze však odečíst 15 % ze základu daně, pro zdaňovací období kalendářních let 2020 a 2021 lze odečíst až 30 % ze základu daně. Zahrnuje to bezúplatná plnění poskytnutá právnickým osobám se sídlem na území České republiky a právnickým osobám, které pořádají veřejné sbírky, na vědu a vzdělávání, kulturu, školství, na policii, na ochranu a podporu mládeže nebo na ochranu zvířat, na podporu registrovaných církví, na podporu politických stran. Dále jsou osvobozena bezúplatná plnění poskytnutá fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, které poskytují zdravotní služby pro lidi nebo pro zvířata, bezúplatná plnění poskytnutá fyzickým osobám požívajícím invalidní důchod, nezletilým dětem závislým na péči jiné osoby nebo bezúplatná plnění poskytnutá na zdravotnické prostředky do částky nehrazené zdravotními pojišťovnami (Marková, 2023).

Od základu daně lze také odečíst částku, která se rovná zaplaceným úrokům z úvěru ze stavebního spoření či úrokům z hypotečního úvěru, tato je stanovena pro poplatníky společně hospodařící domácnosti a nesmí překročit 150 000 Kč (Marková, 2023).

Pokud má poplatník sjednáno penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní pojištění nebo doplňkové penzijní spoření, lze od základu daně odečíst ve zdaňovacím období částku až 24 000 Kč (Marková, 2023).

2.6 Příjmy ze závislé činnosti

V této podkapitole budou nejdříve vymezeny příjmy ze závislé činnosti tak, jak jsou stanoveny v § 6 odstavci 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Příjmy ze závislé činnosti jsou:

- a) „plnění v podobě
 1. příjmů ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,
 2. funkčního požitku,“ (Marková, 2023, s. 12). Funkčními požitky jsou platy a plnění, které jsou poskytovány za současný nebo dřívější výkon funkce (představitelé státní moci, soudci). Dalšími funkčními požitky jsou odměny za výkon funkce v orgánech obcí a jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, spolcích a zájmových sdruženích, odborových organizacích, komorách a jiných orgánech a institucích (Marková, 2023),
- b) „příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným a komanditisty komanditní společnosti,
- c) odměny člena orgánu právnické osoby a likvidátora,
- d) příjmy, které souvisejí se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, ze které plynou příjmy z výše uvedených činností, tyto příjmy mohou pocházet od plátce, u kterého poplatník závislou činnost vykonává, ale mohou pocházet i od plátce, u kterého poplatník závislou činnost nevykonává.“ (Marková, 2023, s. 12).

„Podstatným rysem závislé činnosti je fakt, že je vykonávána podle pokynů toho, kdo příjem vyplácí, například jeho jménem, v jím stanovených hodinách, za použití jeho pracovních pomůcek, na jím stanoveném místě.“ (Vančurová a kol., 2020, s. 174).

Daně z příjmů ze závislé činnosti se týkají největšího počtu poplatníků, jelikož se zdaňují jejich platy a mzdy. V rámci této podkapitoly bude poplatník označován jako „zaměstnanec“ a plátce jako „zaměstnavatel“. V České republice stejně, jako u většiny zemí, se odpovědnost za včasné a řádné plnění daňové povinnosti ponechává na zaměstnavateli, zaměstnanec následně dostane mzdu až po odpočtu zálohy na daň a sociálního pojistného (Vančurová a kol., 2020).

Příjmy ze závislé činnosti uvedené v § 6 odstavci 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se započítávají a nezáleží na jejich pravidelnosti, mohou být pravidelné nebo jednorázové, také na ně může existovat právní nárok, ale opět to není podmínkou, takže mohou být i bez právního nároku. Tyto příjmy se vyplácejí určitému zaměstnanci nebo osobě s určitými právy jako jsou děti nebo manžel/manželka (Dvořáková a kol., 2018).

Za příjmy ze závislé činnosti jsou také považovány nepeněžní příjmy. Například, když zaměstnanec hradí zaměstnavateli peněžitou částku za poskytnuté výrobky nebo služby a tato částka je nižší, než je obvyklá cena poskytovaná cizím osobám. Zdanitelným příjmem zaměstnance je rozdíl mezi obvyklou cenou za výrobek nebo službu a zlevněnou cenou, která byla poskytnuta zaměstnanci. Dalším příkladem jsou naturální požitky. Pokud zaměstnavatel poskytne zaměstnanci byt k bezúplatnému dočasnému užívání, musí se do daňového základu zahrnout „obvyklé nájemné“ z daného bytu. Pokud je tento byt zaměstnanci poskytnut za cenu nižší než obvyklou, do základu daně je zahrnut rozdíl mezi nájemným, které platí zaměstnanec a nájemným, které by u daného bytu platila jiná osoba (Finanční správa, 2022b).

Pokud zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci motorové vozidlo, do zdanitelných příjmů zaměstnance se započítává 1 % za každý započatý měsíc ze vstupní ceny tohoto vozidla, minimální částka je 1 000 Kč za měsíc. Platí to však pouze pokud zaměstnanec využívá motorové vozidlo nejen ke služebním, ale i k soukromým účelům. Když zaměstnanec motorové vozidlo používá jen pro služební účely, nevzniká v tomto případě žádné nepeněžní plnění a žádná částka se do daňového základu nepřipočítává (Finanční správa, 2022b).

V § 6 odstavci 7 zákona o daních z příjmů jsou uvedeny případy peněžního plnění, které se nepovažují za příjmy ze závislé činnosti a nejsou předmětem daně. V těchto případech se zaměstnanci nijak nezvyšuje jeho příjem, ale jedná se o vyplacení náhrad. Jedná se o:

- a) náhrady cestovních výdajů poskytnuté v souvislosti s vykonáváním závislé činnosti, tyto výdaje jsou vnímány především ve formě dopravy, stravy nebo ubytování a vznikají například, když je zaměstnanec vyslán na pracovní cestu, výše těchto náhrad je upravena v zákoníku práce,
- b) hodnota osobních pracovních prostředků, do tohoto bodu se řadí pracovní oděvy a obuv, mycí, čistící a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje, včetně nákladů

- na jejich udržování, dále se sem řadí hodnota poskytnutých stejnokrojů nebo hodnota pracovního oblečení, výše je opět upravena zvláštním předpisem,
- c) částky přijaté zaměstnancem zálohově od zaměstnavatele, aby je jeho jménem vydal nebo částky, u kterých lze prokázat, že byly výdajem zaměstnance a byly vynaloženy tak, jak by učinil sám zaměstnavatel,
 - d) náhrady za opotřebení vlastního náradí, zařízení nebo předmětů, které jsou nezbytné pro výkon práce,
 - e) povinná plnění zaměstnavatele na vytvoření a dodržení pracovních podmínek pro výkon práce, která jsou stanovena právním předpisem (Marková, 2023).

V rámci daní z příjmů ze závislé činnosti je vypsán samostatný odstavec, kde se popisují příjmy, které jsou od daně osvobozeny. Tyto příjmy mohou mít podobu peněžního plnění, ale i nepeněžního plnění, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci, případně jeho rodinnému příslušníkovi. V následujících odstavcích budou uvedeny nejčastěji se vyskytující osvobozené příjmy z § 6 odstavce 9 zákona o daních z příjmů.

Zaměstnanci mohou čerpat nepeněžní plnění v podobě odborného rozvoje, rekvalifikace nebo školení, které souvisí s předmětem činnosti zaměstnavatele, vzniklé náklady související s odborným rozvojem zaměstnanců, jsou pro zaměstnavatele daňově uznatelným nákladem.

Zaměstnanec musí mít možnost se stravovat, stravování může být zajištěno přímo zaměstnavatelem nebo prostřednictvím jiných subjektů, zaměstnavatel také může zaměstnancům poskytnout peněžitý příspěvek na stravování za jednu směnu až do výše 70 % horní hranice stravného, která je stanoveno v zákoníku práce.

Zaměstnavatel může zaměstnancům poskytnout ke konzumaci na pracovišti nealkoholické nápoje, toto nepeněžní plnění je osvobozeno v případě, že je hrazeno ze sociálního fondu, ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji na dosažení zajištění a udržení příjmů zaměstnavatele.

Jak již bylo zmíněno, výše uvedená plnění, která jsou osvobozena, mohou využívat i rodinní příslušníci zaměstnance, podmínkou je, aby tato plnění byla poskytnuta z fondu kulturních a sociálních potřeb. Jedná se o pořízení zboží či služeb zdravotního, léčebného nebo hygienického charakteru od zdravotnických zařízení. Zaměstnavatel dále může zaměstnanci poskytnout nepeněžní příjem v podobě rekreace či zájezdu, tento příjem musí mít maximální hodnotu 20 000 Kč za zdaňovací období, pokud má být od daně

osvobozen. Také se sem řadí použití zařízení péče o děti v předškolním věku, příspěvek na kulturní nebo sportovní akce a také příspěvek na knihy, a to i obrázkové knihy pro děti, pokud v nich reklama nepřesahuje 50 % plochy.

Pokud zaměstnavatel provozuje veřejnou dopravu osob, může svým zaměstnancům nebo jejich rodinným příslušníkům poskytovat nepeněžní plnění ve formě bezplatných nebo zlevněných jízdenek.

Zaměstnavatel může také každého zaměstnance obdarovat nepeněžním bezúplatným plněním do výše 2 000 Kč za rok, toto plnění se poskytuje z fondu kulturních a sociálních potřeb.

Od daně jsou dále osvobozena peněžní plnění pro studenty a žáky, kteří podstupují praktické vyučování nebo praktickou přípravu a za tento výkon jim plyne příjem.

Zaměstnavatel může zaměstnanci poskytnout nezdanitelné příjmy až do výše 500 000 Kč jako sociální výpomoc na překlenutí mimořádně obtížných poměrů v důsledku živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie na území, kde byl vyhlášen nouzový stav. Tyto příjmy však musejí být zaměstnanci vyplaceny z fondu kulturních a sociálních potřeb nebo ze sociálního fondu.

Posledním příkladem osvobozeného peněžního plnění jsou příspěvky na penzijní spoření a příspěvky na soukromé životní pojištění. Tyto produkty zahrnují různá penzijní pojištění, penzijní připojištění se státním příspěvkem, doplňková penzijní spoření nebo životní pojištění. Zaměstnavatel může na tyto produkty přispívat až do výše 50 000 Kč za rok (Marková, 2023).

2.7 Příjmy ze samostatné činnosti

Příjmy uvedené v této podkapitole nespádají do příjmů ze závislé činnosti uvedených v § 6. Příjmy ze samostatné činnosti se dělí do skupin a jsou vedeny v § 7 odstavci 1 a v odstavci 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Příjmy ze samostatné činnosti podle § 7 odstavce 1:

- a) „příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- b) příjem ze živnostenského podnikání,
- c) příjem z jiného podnikání neuvedeného v písmenech a) a b), ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,

- d) podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku.“ (Marková, 2023, s. 15).

Příjmy ze samostatné činnosti podle § 7 odstavce 2:

- a) „příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- b) příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,
- c) příjem z výkonu nezávislého povolání.“ (Marková, 2023, s. 15).

Výše zmíněné příjmy tvoří dílčí základ daně ze samostatné činnosti. Výjimkou je příjem autora za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize plynoucí ze zdrojů na území České republiky. Tento příjem je samostatným základem daně pro daň vybíranou srážkou dle zvláštní sazby daně, pokud součet příjmů jednoho plátce daně není vyšší než 10 000 Kč za jeden kalendářní měsíc (Marková, 2023).

Jednotlivé příjmy ze samostatné činnosti je před zdaněním nutné upravit. Příjmy se snižují o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení samostatné činnosti. Výjimkou jsou však příjmy podílů společníků veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti (Marková, 2023).

Pro poplatníky existují dva způsoby, jak uplatnit výdaje u příjmů ze samostatné činnosti. Výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů je možné uplatnit v prokazatelné výši nebo pomocí procenta z příjmů. Pokud se poplatník rozhodne výdaje prokazovat, má možnost stanovovat dílčí základ daně téměř stejně jako právnická osoba, vede účetnictví a odvodí dílčí základ daně od výsledku hospodaření před zdaněním (tento postup mohou zvolit i poplatníci, kteří nejsou účetní jednotkou dle zákona o účetnictví). Tento postup však může být pro některé poplatníky příliš složitý, proto je zde i možnost vést daňovou evidenci (Vančurová a kol., 2020).

„Daňovou evidencí se pro účely daní z příjmů rozumí evidence pro účely stanovení základu daně a daně z příjmů. Tato evidence obsahuje údaje o příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu daně, majetku a dlužích. Pro obsahové vymezení složek majetku v daňové evidenci se použijí zvláštní právní předpisy o účetnictví, není-li v zákoně o daních z příjmů stanoveno jinak.“ (Finanční správa, 2022c).

Pokud poplatník nechce uplatňovat výdaje v prokazatelné výši, má možnost výdaje uplatnit procentem z příjmů podle § 7 odstavce 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů:

- „80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 600 000 Kč,
- 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 200 000 Kč,
- 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč,
- 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti, s výjimkou příjmů společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč.“ (Marková, 2023, s. 15).

„V částce výdajů jsou zahrnuty veškeré výdaje poplatníka vynaložené v souvislosti s dosahováním příjmů ze samostatné činnosti. Poplatník, je povinen vždy vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s činností, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti.“ (Finanční správa, 2022c).

2.8 Příjmy z kapitálového majetku

Dílčí základy, které se týkají největšího množství poplatníků, byly vymezeny v podkapitolách uvedených výše. Je však nezbytné si vymezit i další dílčí základy pro správné určení celkového základu daně. Tato podkapitola se zaměřuje na příjmy z kapitálového majetku, které jsou vymezeny v § 8 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

„Příjmy z kapitálového majetku jsou jen příjmy z držby finančního majetku, tj. běžné a nikoli kapitálové příjmy. Běžné příjmy (příjmy z držby) finančního majetku jsou považovány za příjmy z kapitálového majetku, i když plynou z majetku pořízeného z prostředků v obchodním majetku.“ (Vančurová a kol., 2020, s. 213).

Nejčastějšími příjmy z kapitálového majetku jsou úroky (např. z držby cenných papírů, směnec, poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, z prodlení) a podíly na zisku (např. kapitálových korporací nebo tichého společníka). Také sem patří dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, dávky doplňkového penzijního spoření a penzijního

pojištění. Dále se zahrnují plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiné příjmy plynoucí z pojištění osob (Finanční správa, 2023a).

Příjmy z kapitálového majetku lze rozdělit podle způsobu zdanění. První případ je obecný způsob zdanění jako dílčí základ daně poplatníka, poplatník na tyto příjmy podává daňové přiznání (např. úroky z poskytnutých úvěrů a zápůjček, úroky z prodlení nebo úroky z držby směnek). Tyto příjmy se nesnižují o vynaložené výdaje. V druhém případě se příjmy z kapitálového majetku daní zvláštní sazbou daně podle § 36 zákona o daních z příjmů (Finanční správa, 2023a). Příjmy, u kterých se použije zvláštní sazba daně, poplatník neuvádí do daňového přiznání, ale odvádí je plátce daně. Těmito příjmy jsou například úroky z držby cenných papírů, dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, plnění ze zisku svěřenského fondu nebo podíly na zisku tichého společníka (Dvořáková a kol., 2018).

Základ daně i srážková daň se zaokrouhluje na celé koruny dolů (Vančurová a kol., 2020).

2.9 Příjmy z nájmu

O příjmech z nájmu pojednává § 9 zákona č.586/1992 Sb., o daních z příjmů. Podle tohoto zákona příjmy z nájmu jsou příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů a příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu. Je důležité, aby pronajímané věci nespadały do obchodního majetku, protože v takovém případě by se jednalo o příjem ze samostatné činnosti (Marková, 2023).

Pokud příjmy z nájmu plynou manželům z jejich společného jmění, zdaňují se jen u jednoho z manželů, a to i v případě, že pronajímají více movitých nebo nemovitých věcí různého charakteru například byt, dům, garáž nebo pozemek (Finanční správa, 2023b).

Základem daně z příjmu z nájmu jsou příjmy snížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Poplatník má možnost tyto výdaje prokazovat za pomoci evidence příjmů a výdajů nebo z účetního výsledku hospodaření, podobně jako u příjmů ze samostatné činnosti. Také má možnost výdaje uplatnit paušálně ve výši 30 % z příjmů, maximálně lze uplatnit 600 000 Kč. Když si poplatník zvolí jeden ze způsobů uplatnění výdajů, musí tento způsob použít u všech příjmů, které spadají do tohoto dílčího základu (Vančurová a kol., 2020).

U dílčího základu z příjmu z nájmu lze dosáhnout daňové ztráty, což znamená, že výdaje jsou větší než příjmy. O tuto ztrátu se sníží úhrn dílčích základů daně z příjmů uvedených v § 7 až 10 zákona o daních z příjmů (Finanční správa, 2023b).

2.10 Ostatní příjmy

Do dílčího základu daně ostatní příjmy se zahrnují všechny příjmy, které nelze zařadit do výše vyjmenovaných dílčích základů daně. Druhy příjmů, které spadají do této kategorie, jsou popsány v § 10 zákona 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

I tyto příjmy lze snížit o prokazatelné výdaje nutné na dosažení příjmů, ale není možné uplatnit výdaje paušálně s výjimkou příležitostných příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství (např. příjmy z přebytků z prodeje z vlastní zahrádky). Příležitostné příjmy, které v souhrnu za zdaňovací období nepřesáhnou 30 000 Kč, jsou od daně osvobozeny (Vančurová a kol., 2020). Dále jsou osvobozeny výhry v loterii a tombole do výše 1 000 000 Kč nebo výhry z hazardních her, pokud rozdíl mezi úhrnem výher a úhrnem vkladů nepřesahuje 1 000 000 Kč za zdaňovací období (Marková, 2023).

2.11 Slevy na dani

Po výpočtu celkového základu daně, mají poplatníci možnost si daňovou povinnost snížit tím, že uplatní slevy na dani.

„Uplatnění sociálních standardních slev na dani se váže na splnění zákonem uvedených podmínek a prokázání stanovených skutečností předepsaným způsobem. Tyto slevy mají sociální funkci a přispívají k optimální redistribuci důchodů, jejich cílem je zohlednit nejen sociální postavení poplatníka, ale částečně i celé domácnosti.“ (Vančurová a kol., 2020, s. 231).

Slevy na dani jsou standardní a nestandardní. Do nestandardních se řadí sleva za umístění dítěte. Jedná se o možnost od základu daně odečíst výdaje vynaložené na umístění dítěte do mateřské školy nebo dětské skupiny, jedná se o tzv. školkovné (Vančurová, 2020). Maximální výše slevy lze uplatnit do výše minimální mzdy, která v roce 2023 činí 17 300 Kč (Finanční správa, 2023c).

Sociální standardní slevy může poplatník uplatnit sám na sebe nebo na vyživované osoby, které žijí ve společné domácnosti (dítě, manžel/manželka). Výše slev na dani z příjmů fyzických osob pro rok 2023 jsou uvedeny v následující tabulce č. 1.

Tab. 1: Slevy a daňová zvýhodnění pro rok 2023

Druh slevy	Výše slevy (za rok)
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manžela/manželku	24 840 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Sleva na studenta	4 020 Kč
Daňové zvýhodnění na 1. dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na 2. dítě	22 320 Kč
Daňové zvýhodnění na 3. a další dítě	27 840 Kč

Zdroj: Finanční správa, (2023c), vlastní zpracování

Pokud jsou manžel/manželka nebo některé z dětí, na které je sleva uplatňována, držiteli průkazu ZTP/P, výše slevy, kterou poplatník může uplatnit je dvojnásobná (Finanční správa, 2023c).

2.12 Zdravotní pojištění

Jak bylo již na začátku této kapitoly vysvětleno, ne všechny daně jsou jako „daně“ ustanoveny v zákoně. Zdravotní pojištění je bráno jako daň z ekonomického hlediska a slouží na úhradu zdravotní péče v případě nemoci pojištěnce, v rozsahu, který stanovuje zákon. Výše částky, která se odvádí na zdravotní pojištění, závisí na příjmech poplatníka nikoli na jeho zdravotním stavu. Zdravotní pojištění je povinné a nezáleží na tom, jestli je poplatník zaměstnanec, osoba samostatně výdělečně činná nebo osoba bez zdanitelných příjmů. Osoby, které mají trvalý pobyt na území České republiky nebo jejichž zaměstnavatel má sídlo na území České republiky, jsou povinně zdravotně pojištěny. Zdravotní pojištění je celkem stanoveno jako 13,5 % z vyměřovacího základu. U zaměstnanců je vyměřovacím základem jejich mzda. Z této částky 4,5 % hradí zaměstnanec a 9 % hradí zaměstnavatel. Minimální vyměřovací základ je roven minimální mzdě, která pro rok 2023 činí 17 300 Kč. Osoby samostatně výdělečně činné

hradí celých 13,5 % ze svého vyměřovacího základu. Vyměřovací základ u osob samostatně výdělečně činných se vypočte jako 50 % z příjmů snížených o výdaje potřebné k dosažení, zajištění a udržení příjmů ze samostatné výdělečné činnosti. Minimálním vyměřovacím základem pro osoby samostatně výdělečně činné je polovina z průměrné mzdy. U osoby bez zdanitelných příjmů je vyměřovacím základem minimální mzda a odvádí plných 13,5 %. Za osoby, které nespádají do žádné z výše uvedených kategorií, odvádí zdravotní pojištění stát. Těmito osobami jsou například lidé v invalidním důchodu, lidé ve starobním důchodu, nezaopatřené děti, studenti, lidé ve výkonu trestu, lidé na rodičovské dovolené nebo lidé v evidenci Úřadu práce („Sociální a zdravotní pojištění“, n. d.).

Tab. 2: Sazby a vyměřovací základy zdravotního pojištění pro rok 2023

Zdravotní pojištění	Sazba	Vyměřovací základ
Hrazené zaměstnavatelem	9 %	Mzda zaměstnance
Sražené zaměstnanci	4,5 %	Mzda zaměstnance
Hrazené OSVČ	13,5 %	50 % z Příjmy-Výdaje
Hrazené OBZP	13,5 %	Minimální měsíční mzda

Zdroj: „Sociální a zdravotní pojištění“, (n. d.), vlastní zpracování

2.13 Sociální pojištění

Sociální pojištění se člení do tří druhů odvodů – pojistné na důchodové zabezpečení, pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. U sociálního pojištění mezi poplatníky patří zaměstnanci, zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné a dobrovolní účastníci na důchodovém pojištění. Výše sociálních dávek je odvozena od jednotlivých odvodů. Starobní důchody jsou vypláceny na základě důchodového pojištění, vyplácení nemocenské je odvozeno od plateb na nemocenské pojištění. U sociálního pojištění je zaměstnanci ze mzdy sraženo 6,5 %, dále pak zaměstnavatel za zaměstnance odvádí 24,8 % z vyměřovacího základu (nemocenské pojištění 2,1 %, důchodové pojištění 21,5 %, státní politika zaměstnanosti 1,2 %). Osoby samostatně výdělečně činné povinně odvádějí jen důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nemají povinnost platit nemocenské

pojištění. Sazba pro osoby samostatně výdělečně činné je stanovena na 29,2 % z vyměřovacího základu („Sociální a zdravotní pojištění“, n. d.).

Tab. 3: Sazby sociálního pojištění pro rok 2023

Sociální pojištění	Sazba
Hrazené zaměstnavatelem	24,8 %
Sražené zaměstnanci	6,5 %
Hrazené OSVČ	29,2 %

Zdroj: „Sociální a zdravotní pojištění“, (n. d.), vlastní zpracování

3 Daňové zatížení fyzických osob daní z příjmů – závislá činnost

V této části práce budou sestaveny modelové příklady, které se zaměří na výpočet daně z příjmů fyzických osob, které vykonávají závislou činnost. Příklady budou rozděleny do dvou skupin. U příkladů skupiny A má zaměstnanec měsíční hrubou mzdu 30 000 Kč. Tato částka byla zvolena, protože je přibližně o 10 000 Kč nižší, než průměrná měsíční mzda v České republice pro rok 2023. Dalším důvodem je, že pokud zaměstnanec bude uplatňovat daňová zvýhodnění na děti, tak dosáhne na daňový bonus, což bude znázorněno v následujících příkladech. U příkladů skupiny B má zaměstnanec měsíční hrubou mzdu ve výši 170 000 Kč. Tato částka byla zvolena pro znázornění progresivního zdanění, část příjmu bude daněno sazbou 15 % a část příjmu bude daněno sazbou 23 %. U jednotlivých příkladů bude znázorněn výpočet odvodů na sociální a zdravotní pojištění, výpočet daně z příjmů a jaký vliv mají slevy a daňová zvýhodnění na daň z příjmů.

3.1 Příklad 1

Zadání A

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 30 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani, neuplatňuje žádné další slevy na dani.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,065 = 1\,950 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,045 = 1\,350 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,15 = 4\,500 \text{ Kč}$

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Shrnutí

Odvody na sociální pojištění se počítají jako 6,5 % z daňového základu, což je pro zaměstnance jeho hrubý příjem. Odvody na zdravotní pojištění se počítají jako 4,5 % z daňového základu. Příjem zaměstnance za kalendářní měsíc nepřesahuje 4násobek

průměrné měsíční mzdy, takže jeho příjem je zdaněn 15% sazbou daně, která je také vypočtena z daňového základu zaměstnance a činí 4 500 Kč. Záloha na daň z příjmu je ponížena základní slevu na poplatníka, která pro rok 2023 činí 2 570 Kč měsíčně. Výsledná měsíční daň z příjmu je ve výši 1 930 Kč.

Zadání B

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 170 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani, neuplatňuje žádné další slevy na dani.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 \cdot 0,065 = 11\,050 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 \cdot 0,045 = 7\,650 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 161\,296 \cdot 0,15 = 24\,194,4 \text{ Kč}$

$23 \% \text{ z } (170\,000 - 161\,296) = 8\,704 \cdot 0,23 = 2\,001,92 \text{ Kč}$

Záloha daň celkem: $24\,194,4 + 2\,001,92 = 26\,196,32 \text{ Kč}$

Daň zaokrouhlená na celé koruny nahoru: 26 197 Kč

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Shrnutí

Odvody na sociální a zdravotní pojištění se vypočtou stejným způsobem jako v zadání A. Příjem zaměstnance za kalendářní měsíc přesahuje 4násobek průměrné měsíční mzdy. Část příjmu do výše 4násobku průměrné měsíční mzdy (161 296 Kč) se daní sazbou 15 %, daň vypočtená 15% sazbou je ve výši 24 194,4 Kč. Část příjmu (8 704 Kč), která přesahuje částku 161 296 Kč se daní sazbou 23 %, daň vypočtená 23% sazbou je ve výši 2 001,92 Kč. Pro výpočet konečné zálohy na daň z příjmů se obě částky sečtou a zaokrouhlí na celé koruny nahoru. Výsledná měsíční záloha na daň z příjmů je snížena o slevu na poplatníka a je ve výši 23 627 Kč.

3.2 Příklad 2

Zadání A1

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 30 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a má jedno vyživované dítě.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,065 = 1\,950 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,045 = 1\,350 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,15 = 4\,500 \text{ Kč}$

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Výše slev celkem: 3 837 Kč

Shrnutí

V tomto příkladu zaměstnanec uplatňuje kromě slevy na poplatníka i daňové zvýhodnění na 1. dítě, toto zvýhodnění pro rok 2023 činí 1 267 Kč měsíčně. Suma slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. dítě činí 3 837 Kč. Tato částka se odečte od vypočtené měsíční zálohy na daň z příjmů a vyjde měsíční záloha na daň z příjmů, která je ve výši 663 Kč.

Zadání A2

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 30 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a má dvě vyživované děti.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,065 = 1\,950 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,045 = 1\,350 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,15 = 4\,500 \text{ Kč}$

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Výše slev celkem: 5 697 Kč

Shrnutí

Pokud má zaměstnanec dvě vyživované děti, může na každé uplatnit daňové zvýhodnění, výše této částky se mění. Na 1. dítě je částka stejná jako u předchozího zadání 1 267 Kč měsíčně, ale na 2. dítě je částka zvýšena na 1 860 Kč. Výše daňových zvýhodnění se základní slevou na poplatníka přesahují výši daně z příjmu o 1 197 Kč, tato částka je daňovým bonusem, ale nepřesahuje výši odvodů sociálního a zdravotního pojištění. Měsíční záloha na daň z příjmu je nulová.

Zadání A3

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 30 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a má tři vyživované děti.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,065 = 1\,950 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,045 = 1\,350 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmu

$15 \% \text{ z daňového základu} = 30\,000 * 0,15 = 4\,500 \text{ Kč}$

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Daňové zvýhodnění na 3. dítě (měsíčně) 2 320 Kč

Výše slev celkem: 8 017 Kč

Shrnutí

V tomto příkladu je součet všech daňových zvýhodnění na děti a základní slevy na poplatníka vyšší než vypočtená měsíční záloha na daň z příjmů i odvody na sociální a zdravotní pojištění. Výše daňového bonusu činí 3 512 Kč. Díky tomu je v tomto případě čistá měsíční mzda vyšší než hrubá měsíční mzda. Výše daňového zvýhodnění pro 3. a každé další dítě je stejná (2 320 Kč). Pokud by některé z dětí bylo držitelem průkazu ZTP/P daňové zvýhodnění je na toto dítě dvojnásobné. Měsíční záloha na daň z příjmu je opět nulová.

Zadání B1

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 170 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a má jedno vyživované dítě.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,065 = 11\,050 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,045 = 7\,650 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 161\,296 * 0,15 = 24\,194,4 \text{ Kč}$

$23 \% \text{ z } (170\,000 - 161\,296) = 8\,704 * 0,23 = 2\,001,92 \text{ Kč}$

Záloha na daň celkem: $24\,194,4 + 2\,001,92 = 26\,196,32 \text{ Kč}$

Daň zaokrouhlená na celé koruny nahoru: 26 197 Kč

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Výše slev celkem: 3 837 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. dítě je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 22 370 Kč.

Zadání B2

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 170 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a má dvě vyživované děti.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,065 = 11\,050 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,045 = 7\,650 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 161\,296 * 0,15 = 24\,194,4 \text{ Kč}$

$23 \% \text{ z } (170\,000 - 161\,296) = 8\,704 * 0,23 = 2\,001,92 \text{ Kč}$

Záloha na daň celkem: $24\,194,4 + 2\,001,92 = 26\,196,32 \text{ Kč}$

Daň zaokrouhlená na celé koruny nahoru: 26 197 Kč

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Výše slev celkem: 5 697 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a daňových zvýhodnění na děti je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 20 510 Kč.

Zadání B3

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 170 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a má tři vyživované děti.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,065 = 11\,050 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,045 = 7\,650 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 161\,296 * 0,15 = 24\,194,4 \text{ Kč}$

$23 \% z (170\,000 - 161\,296) = 8\,704 * 0,23 = 2\,001,92 \text{ Kč}$

Záloha na daň celkem: $24\,194,4 + 2\,001,92 = 26\,196,32 \text{ Kč}$

Daň zaokrouhlená na celé koruny nahoru: 26 197 Kč

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Daňové zvýhodnění na 3. dítě (měsíčně) 2 320 Kč

Výše slev celkem: 8 017 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a daňových zvýhodnění na děti je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 18 190 Kč.

Shrnutí

Z výše uvedených příkladů je patrné, že i když je daňové zvýhodnění na dítě pro poplatníky stejné, více podporuje poplatníky s nižšími příjmy. U poplatníků s nižšími příjmy se z daňového zvýhodnění na dítě může stát daňový bonus, ale poplatníci s vyššími příjmy mají také vyšší daňové zatížení a na daňový bonus nedosáhnou.

3.3 Příklad 3

Zadání A1

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 30 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a byla mu určena invalidita 1. stupně.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% z \text{ daňového základu} = 30\,000 * 0,065 = 1\,950 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% z \text{ daňového základu} = 30\,000 * 0,045 = 1\,350 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% z \text{ daňového základu} = 30\,000 * 0,15 = 4\,500 \text{ Kč}$

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 1. stupně (měsíčně) 210 Kč

Výše slev celkem: 2 780 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a slevy na invaliditu 1. stupně je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 1 720 Kč.

Zadání A2

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 30 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani, byla mu určena invalidita 3. stupně a je držitelem průkazu ZTP/P.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 6,5 % z daňového základu = $30\,000 \cdot 0,065 = 1\,950$ Kč

Zdravotní pojištění: 4,5 % z daňového základu = $30\,000 \cdot 0,045 = 1\,350$ Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmu

15 % z daňového základu = $30\,000 \cdot 0,15 = 4\,500$ Kč

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 3. stupně (měsíčně) 420 Kč

Držitel průkazu ZTP/P (měsíčně) 1 345 Kč

Výše slev celkem: 4 335 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka, slevy na invaliditu 3. stupně a slevy pro držitele průkazu ZTP/P je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 165 Kč.

Zadání B1

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 170 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani a byla mu určena invalidita 1. stupně.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,065 = 11\,050 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,045 = 7\,650 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 161\,296 * 0,15 = 24\,194,4 \text{ Kč}$

$23 \% \text{ z } (170\,000 - 161\,296) = 8\,704 * 0,23 = 2\,001,92 \text{ Kč}$

Záloha na daň celkem: $24\,194,4 + 2\,001,92 = 26\,196,32 \text{ Kč}$

Daň zaokrouhlená na celé koruny nahoru: 26 197 Kč

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 1. stupně (měsíčně) 210 Kč

Výše slev celkem: 2 780 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a slevy na invaliditu 1. stupně je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 23 417 Kč.

Zadání B2

Zaměstnanec má trvalý pobyt na území České republiky. Jeho měsíční hrubý příjem činí 170 000 Kč. Má podepsáno prohlášení k dani, byla mu určena invalidita 3. stupně a je držitelem průkazu ZTP/P.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: $6,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,065 = 11\,050 \text{ Kč}$

Zdravotní pojištění: $4,5 \% \text{ z daňového základu} = 170\,000 * 0,045 = 7\,650 \text{ Kč}$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

$15 \% \text{ z daňového základu} = 161\,296 * 0,15 = 24\,194,4 \text{ Kč}$

$23 \% \text{ z } (170\,000 - 161\,296) = 8\,704 * 0,23 = 2\,001,92 \text{ Kč}$

Záloha na daň celkem: $24\,194,4 + 2\,001,92 = 26\,196,32 \text{ Kč}$

Daň zaokrouhlená na celé koruny nahoru: 26 197 Kč

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 3. stupně (měsíčně) 420 Kč

Držitel průkazu ZTP/P (měsíčně) 1 345 Kč

Výše slev celkem: 4 335 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka, slevy na invaliditu 3. stupně a slevy pro držitele průkazu ZTP/P je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 21 862 Kč.

Shrnutí

V těchto příkladech zaměstnanci uplatňují slevu na invaliditu a slevu pro držitele průkazu ZTP/P. Pro invaliditu 1. i 2. stupně je výše slevy 210 Kč na měsíc, což je základní sleva na invaliditu. Pro 3. stupeň invalidity je sleva dvojnásobná, tedy 420 Kč na měsíc a řadí se do rozšířené slevy na invaliditu. Pokud je zaměstnanec zároveň držitelem průkazu ZTP/P může si díky tomuto průkazu uplatnit slevu 1 345 Kč měsíčně.

4 Daňové zatížení fyzických osob daní z příjmů – samostatná činnost

V této části práce budou sestaveny modelové příklady, které se zaměří na výpočet daně z příjmu fyzických osob, které vykonávají samostatnou činnost. Příklady budou opět rozděleny do dvou skupin se stejnými měsíčními příjmy jako v 3. kapitole. U příkladů skupiny A bude představeno stanovení minimálních vyměřovacích základů pro sociální a zdravotní pojištění, když vypočtené vyměřovací základy jsou nižší, než stanovuje zákon. U příkladů skupiny B bude znázorněno, že i když jsou výdaje uplatňovány paušálně mohou být uplatňovány jen do určité částky, která je stanovena zákonem. U příkladů budou realizovány výpočty odvodů na sociální a zdravotní pojištění, výpočet daňového základu a výpočet měsíčních záloh na daň z příjmů před a po uplatnění slev.

4.1 Příklad 1

Zadání A

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 360 000 Kč (30 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a neuplatňuje žádné další slevy. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu (VZ)

$$VZ = 0,5 * (\text{příjmy} - \text{výdaje}) = 0,5 * (360\,000 - (360\,000 * 0,6)) = 72\,000 \text{ Kč za rok}$$

$$\text{Minimální VZ} = 0,25 * \text{průměrná měsíční mzda} * 12 = 120\,972 \text{ Kč za rok}$$

$$\text{Sociální pojištění} = 120\,972 * 0,292 = 35\,323,8 \text{ Kč} \rightarrow \text{zaokrouhlení na } 35\,324 \text{ Kč za rok} \\ = 2\,944 \text{ Kč měsíčně}$$

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu

$$VZ = 0,5 * (\text{příjmy} - \text{výdaje}) = 0,5 * (360\,000 - (360\,000 * 0,6)) = 72\,000 \text{ Kč za rok}$$

$$\text{Minimální VZ} = 0,5 * \text{průměrná měsíční mzda} * 12 = 241\,944 \text{ Kč za rok}$$

$$\text{Zdravotní pojištění} = 241\,944 * 0,135 = 32\,662,4 \text{ Kč} \rightarrow \text{zaokrouhlení na } 32\,663 \text{ Kč za rok} \\ = 2\,722 \text{ Kč měsíčně}$$

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

15 % z daňového základu (DZ)

$DZ = \text{příjmy} - \text{výdaje} = 360\,000 - (360\,000 * 0,6) = 144\,000 \text{ Kč za rok} = 12\,000 \text{ Kč měsíčně}$

$\text{Daň z příjmů} = 144\,000 * 0,15 = 21\,600 \text{ Kč za rok} = 1\,800 \text{ Kč měsíčně}$

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Shrnutí

Vyměřovací základ pro sociální i zdravotní pojištění se vypočte jako polovina rozdílu mezi příjmy a výdaji. Vypočtené vyměřovací základy pro sociální a zdravotní pojištění jsou nižší než zákonem stanovené minimální vyměřovací základy. OSVČ musí pro výpočet pojistného na sociální a zdravotní pojištění použít minimální vyměřovací základy, které jsou pro sociální pojištění 120 972 Kč (roční) a pro zdravotní pojištění 241 944 Kč (roční). Pro výpočet měsíční zálohy na sociální pojištění se minimální vyměřovací základ násobí 29,2 % a následně se dělí 12. Měsíční záloha na zdravotní pojištění se vypočte stejně, jen se násobí sazbou 13,5 %. Daňový základ pro výpočet zálohy na daň z příjmů se vypočte jako rozdíl příjmů a výdajů. Jelikož jsou výdaje uplatňovány paušálně, výdaje se vypočtou vynásobením příjmů 60 %. Měsíční záloha na daň z příjmů činí 1 800 Kč. OSVČ má daňovou povinnost nižší, než je částka uplatňované slevy na poplatníka a díky tomu mu vzniká nulová daňová povinnost.

Zadání B

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 2 040 000 Kč (170 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a neuplatňuje žádné další slevy. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Maximální výše výdajů 1 200 000 Kč za rok.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu

$\text{Výdaje } 60 \% \text{ z příjmů} = 2\,040\,000 * 0,6 = 1\,224\,000 \text{ Kč}$

Výdaje vypočtené procentem z příjmů jsou vyšší než maximální výše výdajů stanovená zákonem, což znamená, že výdaje bude OSVČ uplatňovat pouze do výše 1 200 000 Kč.

$VZ = 0,5 * (\text{příjmy} - \text{výdaje}) = 0,5 * (2\,040\,000 - 1\,200\,000) = 420\,000$ Kč za rok

Minimální $VZ = 0,25 * \text{průměrná měsíční mzda} * 12 = 120\,972$ Kč za rok

Sociální pojištění = $420\,000 * 0,292 = 122\,640$ Kč za rok = 10 220 Kč měsíčně

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu

$VZ = 0,5 * (\text{příjmy} - \text{výdaje}) = 0,5 * (2\,040\,000 - 1\,200\,000) = 420\,000$ Kč za rok

Minimální $VZ = 0,5 * \text{průměrná měsíční mzda} * 12 = 241\,944$ Kč za rok

Zdravotní pojištění = $420\,000 * 0,135 = 56\,700$ Kč = 4 725 Kč měsíčně

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

15 % z daňového základu

$DZ = \text{příjmy} - \text{výdaje} = 2\,040\,000 - 1\,200\,000 = 840\,000$ Kč za rok = 70 000 Kč měsíčně

Daň z příjmů = $840\,000 * 0,15 = 126\,000$ Kč za rok = 10 500 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíčně) 2 570 Kč

Shrnutí

OSVČ s vyššími příjmy před odečtením 60 % výdajů z příjmu musí zkontrolovat, jestli takto vypočtené výdaje nepřekračují maximální výši výdajů stanovenou zákonem. V tomto případě jsou maximální výdaje ve výši 1 200 000 Kč. Pokud jsou vypočtené výdaje vyšší než maximální, musí OSVČ použít pro výpočet vyměřovacích základů a daňového základu zákonem stanovené maximální výdaje. Vypočtený vyměřovací základ pro odvod sociálního a zdravotního pojištění je vyšší než minimální vyměřovací základ stanovený zákonem, proto bude k dalším výpočtům použit vypočtený vyměřovací základ (420 000 Kč za rok). U sociálního pojištění bude tento základ násoben 29,2 % a následně vydělen 12 pro výpočet měsíčních záloh. U zdravotního pojištění bude vyměřovací základ násoben 13,5 % a vydělen 12 pro výpočet měsíčních záloh. Pro výpočet daňového základu se od ročních příjmů odečtou výdaje (1 200 000 Kč). Vynásobením ročního daňového základu 15 % a následným vydělením 12 se zjistí měsíční záloha na daň z příjmu (10 500 Kč). Následně se od zálohy na daň odečte sleva na poplatníka. Výše zálohy na daň z příjmu po odečtení slevy na poplatníka činí 7 930 Kč.

4.2 Příklad 2

Zadání A1

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 360 000 Kč (30 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a má jedno vyživované dítě. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 2 944 Kč měsíčně

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 2 722 Kč měsíčně

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 12 000 Kč

15 % z daňového základu = 1 800 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Výše slev celkem: 3 837 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka je měsíční záloha na daň z příjmů nulová. Celá výše daňového zvýhodnění na 1. dítě se pro OSVČ stává daňovým bonusem.

Zadání A2

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 360 000 Kč (30 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a má dvě vyživované děti. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 2 944 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 2 722 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 12 000 Kč

15 % z daňového základu = 1 800 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Výše slev celkem: 5 697 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Měsíční záloha na daň z příjmů je nulová. Daňová zvýhodnění na 1. a 2. dítě ve výši 3 127 Kč jsou daňovým bonusem.

Zadání A3

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 360 000 Kč (30 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a má tři vyživované děti. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 2 944 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 2 722 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 12 000 Kč

15 % z daňového základu = 1 800 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Daňové zvýhodnění na 3. dítě (měsíčně) 2 320 Kč

Výše slev celkem: 8 017 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Měsíční záloha na daň z příjmů je opět nulová. Výše daňového bonusu činí 5 447 Kč.

Shrnutí

Jak již bylo zmíněno u příkladu 1 zadání A sleva na poplatníka je vyšší než stanovená měsíční záloha na daň z příjmů a díky tomu je daňová povinnost nulová. Daňová zvýhodnění na 1., 2. a 3. dítě v těchto příkladech budou OSVČ vyplaceny formou daňového bonusu. Výše daňového bonusu je u všech příkladů nižší než výše měsíčních odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Za každé další dítě je daňové zvýhodnění ve stejné výši jako na 3. dítě a pokud by některé z dětí bylo držitelem průkazu ZTP/P daňové zvýhodnění na toto dítě by bylo dvojnásobné.

Zadání B1

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 2 040 000 Kč (170 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a má jedno vyživované dítě. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Maximální výše výdajů 1 200 000 Kč.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 10 220 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 4 725 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 70 000 Kč

15 % z daňového základu = 10 500 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Výše slev celkem: 3 837 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. dítě je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 6 663 Kč.

Zadání B2

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 2 040 000 Kč (170 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a má dvě vyživované děti. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Maximální výše výdajů 1 200 000 Kč.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 10 220 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 4 725 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 70 000 Kč

15 % z daňového základu = 10 500 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Výše slev celkem: 5 697 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. a 2. dítě je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 4 803 Kč.

Zadání B3

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 2 040 000 Kč (170 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a má tři vyživované děti. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Maximální výše výdajů 1 200 000 Kč.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 10 220 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 4 725 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 70 000 Kč

15 % z daňového základu = 10 500 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Daňové zvýhodnění na 1. dítě (měsíčně) 1 267 Kč

Daňové zvýhodnění na 2. dítě (měsíčně) 1 860 Kč

Daňové zvýhodnění na 3. dítě (měsíčně) 2 320 Kč

Výše slev celkem: 8 017 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1., 2. a 3. dítě je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 2 483 Kč.

Shrnutí

I v případě OSVČ daňové zvýhodnění na dítě více pomůže osobám s nižšími příjmy. Z výše uvedených příkladů je patrné, že OSVČ s nižšími příjmy na daňový bonus dosáhne i když má pouze jedno dítě a s každým dalším se daňový bonus zvyšuje. Zároveň je sleva na poplatníka vyšší než záloha na daň z příjmu, takže OSVČ s měsíčními příjmy 30 000 Kč má nulovou daň z příjmů. Naopak u OSVČ s měsíčními příjmy 170 000 Kč lze vidět, že vypočtená daň z příjmů je vyšší než součet všech uplatňovaných slev.

4.3 Příklad 3

Zadání A1

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 360 000 Kč (30 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a byla mu určena invalidita 1. stupně. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 2 944 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 2 722 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 12 000 Kč

15 % z daňového základu = 1 800 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 1. stupně (měsíčně) 210 Kč

Výše slev celkem: 2 780 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a slevy na invaliditu 1. stupně je měsíční záloha na daň z příjmů nulová.

Zadání A2

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 360 000 Kč (30 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani, byla mu určena invalidita 3. stupně a je držitelem průkazu ZTP/P. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 2 944 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 2 722 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 12 000 Kč

15 % z daňového základu = 1 800 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 3. stupně (měsíčně) 420 Kč

Držitel průkazu ZTP/P (měsíčně) 1 345 Kč

Výše slev celkem: 4 335 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka, slevy na invaliditu 3. stupně a slevy pro držitele průkazu ZTP/P je měsíční záloha na daň z příjmů nulová.

Shrnutí

Jelikož je samotná výše slevy na poplatníka vyšší, než výše zálohy na daň z příjmů nemají slevy na invaliditu a sleva pro držitele průkazu ZTP/P žádný další vliv. Slevy na invaliditu a sleva pro držitele průkazu ZTP/P snižují daň z příjmů, ale nemají funkci daňového bonusu jako je tomu u daňových zvýhodnění na děti.

Zadání B1

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 2 040 000 Kč (170 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani a byla mu určena invalidita 1. stupně. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Maximální výše výdajů 1 200 000 Kč.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 10 220 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 4 725 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 70 000 Kč

15 % z daňového základu = 10 500 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 1. stupně (měsíčně) 210 Kč

Výše slev celkem: 2 780 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka a slevy na invaliditu 1. stupně je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 7 720 Kč.

Zadání B2

OSVČ (hlavní činnost) má trvalý pobyt na území České republiky a jeho roční příjem činí 2 040 000 Kč (170 000 Kč měsíčně). Má podepsáno prohlášení k dani, byla mu určena invalidita 3. stupně a je držitelem průkazu ZTP/P. Výdaje uplatňuje paušálně 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Maximální výše výdajů 1 200 000 Kč.

Výpočet měsíčních odvodů sociálního a zdravotního pojištění

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu = 10 220 Kč

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu = 4 725 Kč

Výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

DZ = 70 000 Kč

15 % z daňového základu = 10 500 Kč měsíčně

Slevy na dani

Sleva na poplatníka (měsíční) 2 570 Kč

Sleva na invaliditu 3. stupně (měsíčně) 420 Kč

Držitel průkazu ZTP/P (měsíčně) 1 345 Kč

Výše slev celkem: 4 335 Kč

Měsíční záloha na daň z příjmů po uplatnění slev

Po odečtení slevy na poplatníka, slevy na invaliditu 3. stupně a slevy pro držitele průkazu ZTP/P je měsíční záloha na daň z příjmů ve výši 6 165 Kč.

Shrnutí

U OSVČ s vyšším daňovým zatížením slevy na invaliditu a sleva pro držitele průkazu ZTP/P už vliv mají, snižují zálohu na daň z příjmů.

5 Komparace

Tab. 4: Komparace měsíčního daňového zatížení zaměstnanců a OSVČ

	Zaměstnanec 30 000 Kč	OSVČ 30 000 Kč	Zaměstnanec 170 000 Kč	OSVČ 170 000 Kč
Sociální pojištění	1 950 Kč	2 944 Kč	11 050 Kč	10 220 Kč
Zdravotní pojištění	1 350 Kč	2 722 Kč	7 650 Kč	4 725 Kč
Daň z příjmů	4 500 Kč	1 800 Kč	26 197 Kč	10 500 Kč
Daň z příjmů po odečtení slevy na poplatníka	1 930 Kč	0 Kč	23 627 Kč	7 930 Kč
Daň z příjmů po odečtení slevy na poplatníka a daňovém zvýhodnění na 1. dítě	663 Kč	0 Kč + daňový bonus 1 267 Kč	22 370 Kč	6 663 Kč
Daň z příjmů po odečtení slevy na poplatníka a daňovém zvýhodnění na 1. a 2. dítě	0 Kč + daňový bonus 1 197 Kč	0 Kč + daňový bonus 3 127 Kč	20 510 Kč	4 803 Kč
Daň z příjmů po odečtení slevy na poplatníka a daňovém zvýhodnění na 1., 2. a 3. dítě	0 Kč + daňový bonus 3 512 Kč	0 Kč + daňový bonus 5 447 Kč	18 190 Kč	2 483 Kč

Daň z příjmů po odečtení slevy na poplatníka a slevy na invaliditu 1. stupně	1 720 Kč	0 Kč	23 417 Kč	7 720 Kč
Daň z příjmů po odečtení slevy na poplatníka, slevy na invaliditu 3. stupně a slevy pro držitele průkazu ZTP/P	165 Kč	0 Kč	21 862 Kč	6 165 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (2023)

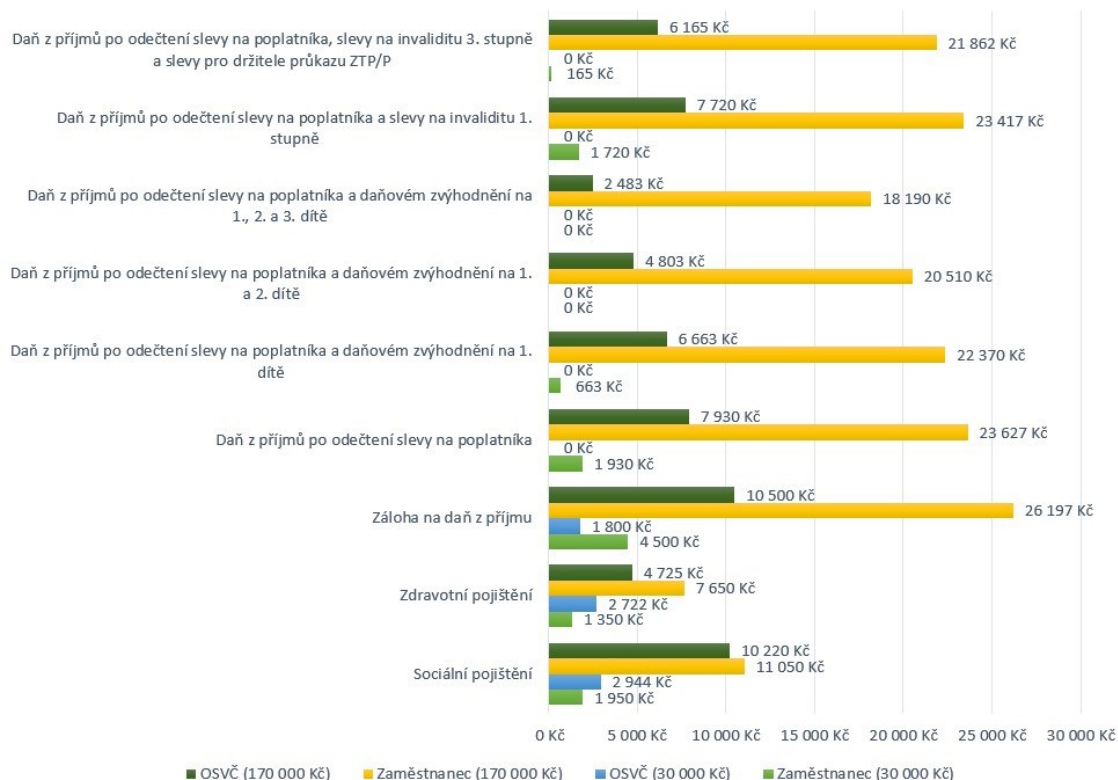
Výše uvedená tabulka znázorňuje vývoj daňového zatížení zaměstnanců a OSVČ daní z příjmů po uplatnění slev z modelových příkladů. Jako první je uvedeno sociální pojištění a zdravotní pojištění, kde si lze všimnout, že zaměstnanci s hrubým měsíčním příjmem 30 000 Kč je z této částky strženo méně, než musí odvést OSVČ se stejným měsíčním příjmem bez odečtení nákladů na provoz živnosti. Je to způsobeno tím, že za zaměstnance část sociálního a zdravotního pojištění hradí zaměstnavatel a díky tomu odvádí OSVČ více. V tomto případě je také důležité zmínit, že odvody na sociální a zdravotní pojištění jsou OSVČ počítány z minimálního vyměřovacího základu, protože vypočtené vyměřovací základy vyšly nižší, než určuje zákon. Naopak zaměstnanci, který má hrubý měsíční příjem 170 000 Kč je na odvodech na sociální a zdravotní pojištění strženo více než odvádí OSVČ se stejným příjmem. To je způsobeno tím, že OSVČ svůj příjem sníží o náklady na provoz živnosti a vyměřovací základ se dále počítá z této částky. Zaměstnanci jsou však odvody počítány z hrubé mzdy a díky tomu se vyměřovací základy pro výpočet odvodů na sociální a zdravotní pojištění výrazně liší.

Dále tabulka zachycuje vypočtenou daň z příjmů z modelových příkladů. V obou případech je vypočtená daň z příjmů vyšší u zaměstnance. Jak už bylo zmíněno výše, OSVČ své příjmy snižují o výdaje na udržení živnosti, ale u zaměstnanců je za daňový základ považována hrubá mzda a díky tomu jsou daňové základy odlišné. V tomto případě je také daň z příjmů u zaměstnance s hrubou měsíční mzdou 170 000 Kč počítána progresivně. Část mzdy do výše 161 296 Kč je daněna 15 % a zbylá část 8 704 Kč je daněna 23 %.

Tabulka také uvádí, jak slevy na dani mohou ovlivnit daň z příjmů. Základní slevu na poplatníka mohou uplatnit všichni, jak zaměstnanci, tak OSVČ, pokud mají podepsané prohlášení k dani a měli zdanitelné příjmy alespoň část roku. Výše této slevy měsíčně činí 2 570 Kč, když se tato částka odečte od jednotlivých vypočtených daní z příjmů, zjistí se, že OSVČ s měsíčním hrubým příjmem 30 000 Kč bude mít nulovou daň z příjmů, protože sleva na poplatníka je vyšší než vypočtená daň z příjmů. Pokud sleva přesahuje výši daně lze ji odečíst pouze na nulu, pokud by se sleva odečítala do záporu stal by se z ní daňový bonus, a to je možné pouze u daňových zvýhodnění. Dále se od daně z příjmů odečítají daňová zvýhodnění na děti. Maximální výše, kterou lze od daně z příjmů odečíst, pokud má zaměstnanec nebo OSVČ tři děti je 5 447 Kč. Když je výše daňových zvýhodnění vyšší, než výše daně stává se z této částky daňový bonus, který je poplatníkovi vyplacen. V modelových příkladech bylo vypočteno, že OSVČ s měsíčními příjmy 30 000 Kč dosáhne na daňový bonus i když bude vyživovat pouze jedno dítě. Když bude vyživovat tři děti, výše daňového bonusu bude 5 447 Kč, ale tato částka je stále nižší, než výše povinných odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Zaměstnanec s měsíční hrubou mzdou 30 000 Kč sice nedosáhne na daňový bonus s jedním vyživovaným dítětem, ale s druhým už ano a s třetím dokonce zvýší svůj měsíční příjem, protože výše daňových zvýhodnění na 1., 2. a 3. dítě a výše slevy na poplatníka přesahují výši daně a odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Zaměstnanec ani OSVČ s měsíčními příjmy 170 000 Kč na daňový bonus nedosáhnou.

Sleva pro držitele průkazu ZTP/P a slevy na invaliditu jsou pro zaměstnance i OSVČ stejné a odečítají se od daně z příjmů. Stejně jako u základní slevy na poplatníka jde tyto slevy odečíst pouze do nuly, nestávají se daňovým bonusem.

Obr. 1: Měsíční daňové zatížení zaměstnanců a OSVČ

Zdroj: Vlastní zpracování, (2023)

Na obrázku č. 1 je graf, který popisuje měsíční odvody na sociální a zdravotní pojištění, zálohy na daň z příjmu před odečtením slev a jednotlivé zálohy na daň z příjmu po odečtení slev a daňových zvýhodnění. Z grafu je patrné, že zaměstnanci s měsíčním hrubým příjmem 170 000 Kč jsou daňově více zatíženi než OSVČ se stejným měsíčním příjmem. To samé platí pro zaměstnance s hrubým měsíčním příjmem 30 000 Kč, také jsou více daňově zatíženi než OSVČ se stejným měsíčním příjmem. Výjimkou jsou odvody na sociální a zdravotní pojištění, kde OSVČ s příjmy 30 000 Kč měsíčně odvádí více než zaměstnanec se stejnými hrubými příjmy, což je způsobeno tím, že OSVČ musí odvést sociální a zdravotní z minimálního vyměřovacího základu. OSVČ od svých příjmů odečítají výdaje na provoz živnosti, což jim dává větší flexibilitu v rámci daně z příjmů a odvodů na sociální a zdravotní pojištění. To vede k tomu, že jsou zaměstnanci více daňově zatíženi.

Závěr

V první části práce byla zpracována teoretická východiska daňového zatížení fyzických osob daní z příjmů v České republice. V této části byly vysvětleny nejdůležitější náležitosti, které se oblasti daní týkají jako je definice daně nebo vysvětlení, kdo je poplatník a kdo plátce. Také byly vysvětleny jednotlivé druhy daně z příjmů a které slevy na dani mohou poplatníci uplatňovat pro rok 2023. Závěr teoretické části byl zaměřen na oblast sociálního a zdravotního pojištění. Pro zpracování byla použita odborná literatura a daňové zákony v platném znění.

Následně byly zpracovány modelové příklady, u kterých byl znázorněn výpočet měsíčních odvodů na sociální a zdravotní pojištění, výpočet měsíčních záloh na daň z příjmů před uplatněním slev a jakým způsobem jednotlivé slevy a daňová zvýhodnění ovlivňují výši zálohy na daň. Během řešení příkladů byla použita stejná zadání, jak pro zaměstnance, tak pro OSVČ.

V poslední části byla provedena komparace modelových příkladů.

Závěr této práce naznačuje, že daňové zatížení zaměstnanců a OSVČ v České republice se liší v závislosti na mnoha faktorech, jako jsou příjem, sociální a zdravotní pojištění a využívání slev na dani. Nicméně, obecně lze říci, že zaměstnanci jsou zatíženi vyššími daňovými odvody. Na druhé straně OSVČ mají větší flexibilitu v rámci zdanění svých příjmů, což může vést ke snížení celkového daňového zatížení.

Seznam použitých zdrojů

- Dvořáková, V., Pitterling, M., & Skalická, H. (2018). *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2018*. Wolters Kluwer.
- Finanční správa (2022a). *Daně*. Dostupné 7. 12. 2022 z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/ostatni>
- Finanční správa (2022b). *Daně*. Dostupné 22. 12. 2022 z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele/obecne-informace>
- Finanční správa (2022c). *Daně*. Dostupné 29. 12. 2022 z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/podnikatel-osvc>
- Finanční správa (2023a). *Daně*. Dostupné 5. 1. 2023 z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/kapitalove-prijmy>
- Finanční správa (2023b). *Daně*. Dostupné 5. 1. 2023 z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/pronajimatel>
- Finanční správa (2023c). *Daně*. Dostupné 10. 1. 2023 z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele/obecne-informace>
- Genschel, P., & Seelkopf, L. (2022). *Global Taxation. How modern taxes conquered the world*. Oxford University Press.
- Marková, H. (2022). *Daňové zákony 2022*. Grada.
- Sociální a zdravotní pojištění (n. d.). Dostupné 11. 1. 2023 z: <https://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/socialni-a-zdravotni-pojisteni/>
- Vančurová, A., Láchová, L., & Zídková, H. (2020). *Daňový systém ČR 2020*. Wolters Kluwer.

Seznam tabulek

Tab. 1: Slevy a daňová zvýhodnění pro rok 2023	21
Tab. 2: Sazby a vyměřovací základy zdravotního pojištění pro rok 2023	22
Tab. 3: Sazby sociálního pojištění pro rok 2023	23
Tab. 4: Komparace měsíčního daňového zatížení zaměstnanců a OSVČ	45

Seznam obrázků

Obr. 1: Měsíční daňové zatížení zaměstnanců a OSVČ	48
--	----

Seznam zkratk

VZ Vyměřovací základ

DZ Daňový základ

Abstrakt

Černáková, K. (2023). *Daň z příjmů – porovnání daňového zatížení fyzických osob* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: daň z příjmů, sociální pojištění, zdravotní pojištění, slevy na dani, zaměstnanec, OSVČ

Bakalářská práce je zaměřena na komparaci daňového zatížení mezi zaměstnanci a OSVČ v České republice z hlediska daní z příjmů. První kapitola se zabývá zpracováním teoretických podkladů důležitých pro stanovení zálohy na daň z příjmů a odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Následují modelové příklady znázorňující postupy výpočtů daňového zatížení ze závislé činnosti a samostatné činnosti. Na modelových příkladech jsou aplikovány poznatky z teoretických podkladů. Práce dále obsahuje komparaci modelových příkladů a zhodnocení výsledků. Závěr práce představuje, že zaměstnanci jsou zpravidla zatíženi vyššími daňovými sazbami a povinnými odvody na sociální a zdravotní pojištění, zatímco OSVČ mají větší flexibilitu v rámci zdanění svých příjmů.

Abstract

Černáková, K. (2023). *Income tax – comparison of tax burden on natural persons* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: income tax, social insurance, health insurance, tax rebates, employee, self-employed

The bachelor thesis focuses on the comparison of tax burden between employees and self-employed persons in the Czech Republic in terms of income taxes. The first chapter deals with the elaboration of the theoretical background important for the determination of income tax advance and social and health insurance contributions. This is followed by model examples illustrating the procedures for calculating the tax burden on employment and self-employment. The model examples are used to apply the theoretical background. The thesis also contains a comparison of the model examples and an evaluation of the results. The conclusion of the thesis is that employees are generally burdened with higher tax rates and mandatory social and health insurance contributions, while self-employed workers have more flexibility in the taxation of their income.